

Spis treści

Wstęp	11
CZĘŚĆ I. Bezpieczeństwo militarne	23
Rozdział 1. Rola i modele sił zbrojnych we współczesnym świecie	25
Role armii	26
Modele armii	29
Armie wybranych państw	32
Rozdział 2. Wojny i konflikty zbrojne	42
Definicja wojny	43
Teorie przyczyn wojen	45
Klasyfikacja wojen i jej kryteria	47
Konflikty asymetryczne	63
Globalny Indeks Pokoju – GPI	73
Wnioski do części I	76
CZĘŚĆ II. Organizacje bezpieczeństwa międzynarodowego	81
Rozdział 3. Liga Narodów	83
Historia i okoliczności powstania Ligi Narodów	83
Okres prenatalny (1915–1918)	84
Narodziny Ligi Narodów, wykształcenie instytucji i zasad prawnych (1919–1920)	91
Paryska konferencja pokojowa	92
Struktura instytucjonalna Ligi Narodów	95
System mandatowy Ligi Narodów	99
System ochrony mniejszości	102

System przeciwdziałania wojnie i utrzymania pokoju	106
Teoria	106
Praktyka	108
Grecko-bułgarski incydent graniczny pod Demir-Kapù z 1925 r. – apogeum prestiżu Ligi Narodów	109
Japońska inwazja na Mandzurię z 1931 r. – obnażenie nieskuteczności procedur ligowych	110
Włoska agresja na Abisynię z 1935 r. – kompromitacja i upadek powagi Ligi Narodów	111
Wojna o Gran Chaco	113
Podsumowanie	114
Rozdział 4. Organizacja Narodów Zjednoczonych	117
Historia i tło międzynarodowe powstania ONZ	117
Narodziny koncepcji powołania nowej światowej organizacji bezpieczeństwa Konferencja w San Francisco (25 kwietnia–26 czerwca 1945)	127
Struktura Organizacji Narodów Zjednoczonych	129
Rada Bezpieczeństwa	129
Pomocnicze struktury ONZ odpowiedzialne za bezpieczeństwo międzynarodowe	135
Operacje pokojowe	137
Podstawy prawne i polityczne	137
Typy operacji pokojowych	139
Zadania i organizacja misji	145
Porażki misji pokojowych ONZ	155
Podsumowanie	162
Rozdział 5. Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie	166
Początki procesu KBWE – tło międzynarodowe	166
Etap przygotowawczy – koszyki KBWE	172
Wprowadzenie w życie idei Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (1973–1975)	173
Trzy fazy KBWE	173
Akt końcowy KBWE	174
KBWE w okresie drugiej eskalacji zimnej wojny (1975–1986)	177
KBWE w erze Gorbaczowa	181
KBWE po zakończeniu zimnej wojny	184
Paryska konferencja KBWE (19–21 listopada 1990)	184
Rada ministrów spraw zagranicznych państw KBWE (Praga 30–31 stycznia 1992)	186
Konferencja przeglądowa i szczyt KBWE w Helsinkach (24 marca–8 lipca 1992)	186
Powstanie Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie	188
Konferencja przeglądowa i szczyt w Budapeszcie (10 października–6 grudnia 1994)	188
Konferencja przeglądowa OBWE w Lizbonie (2–3 grudnia 1996)	189
Przełom roku 1999 i spadek znaczenia OBWE	192
Szczyt OBWE w Stambule (18–19 listopada 1999)	192
Rady Ministerialne w Bukareszcie (2001) i w Porto (2002)	195
Szczyt OBWE w Astanie (1–2 grudnia 2010)	196

Struktura instytucjonalna KBWE/OBWE	197
Organy decyzyjne	197
Organy wykonawcze	199
Instytucje OBWE	200
Polityczne mechanizmy antykrzysowe	202
Obszar bezpieczeństwa	202
Wymiar humanitarny	205
Zasada nienaruszalności granic w Europie	207
Podsumowanie	208
Rozdział 6. Sojusz Północnoatlantycki	212
Geneza	212
Rozwój terytorialny	217
Argumenty za rozszerzeniem NATO i przeciw jego rozszerzeniu	217
Cele, zasady działania i struktura Sojuszu Północnoatlantyckiego	221
Struktura instytucjonalna NATO	224
Struktura cywilna	224
Struktura wojskowa	225
Zintegrowana Struktura Dowodzenia NATO	225
Strategia NATO	226
Struktury współpracy NATO z krajami partnerskimi	235
Siły zbrojne NATO	237
Centrum Doskonalenia Obrony przed Cyberatakami	238
Siły pod przewodem NATO	239
Podsumowanie: NATO w teorii neorealistycznej i neoliberalnej	240
Rozdział 7. Integracja europejska w dziedzinie bezpieczeństwa (od prób wspólnej obrony do instrumentu eksportu stabilizacji)	243
Początki integracji europejskiej w dziedzinie bezpieczeństwa	243
Europejska Wspólnota Obronna	244
Unia Zachodnioeuropejska i Europejska Współpraca Polityczna – autonomiczne struktury bezpieczeństwa Europy Zachodniej w dobie zimnej wojny	247
Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej	249
Geneza, uwarunkowania powstania i cele WPZiB	249
Instrumenty WPZiB	252
Potęga gospodarcza UE jako narzędzie WPZiB	255
Wymiar militarny WPZiB i jego ewolucja	257
Geneza	257
Cele (Deklaracja petersberska)	258
Ewolucja od UZE i Europejskiej Tożsamości Bezpieczeństwa i Obrony do Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony UE	259
Czynniki słabości WPZiB	265
Europejska Polityka Bezpieczeństwa i Obrony	266
Geneza	266
Dokumenty koncepcyjne EPBiO (2003–2010)	269
Traktat z Lizbony a struktura instytucjonalna Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony UE	272
Integracja przemysłów zbrojeniowych państw europejskich	275
Finansowanie zbrojeń w państwach Unii Europejskiej	278

Grupy bojowe Unii Europejskiej	279
Misje cywilne i operacje wojskowe UE	286
Berlin Plus	288
Wspólna Polityka Bezpieczeństwa i Obrony a Polska	289
Podsumowanie: ocena skuteczności Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony UE	290
Wnioski do części II	296
CZĘŚĆ III. Kontrola zbrojeń	299
Rozdział 8. Definicje i geneza kontroli zbrojeń	301
Definicja i rodzaje kontroli zbrojeń	301
Geneza obecności problematyki kontroli zbrojeń w stosunkach międzynarodowych	308
Debata rozbrojeniowa w okresie międzywojennym	311
Osie podziału	311
Interesy państw	314
Problemy z definicją siły wojennej państwa jako przedmiotu negocjacji na temat kontroli zbrojeń	317
Propozycje polskie w zakresie kontroli zbrojeń w okresie międzywojennym	319
Zbrojeniowe żądania Niemiec i fiasko kontroli zbrojeń w okresie międzywojennym (1932–1935)	320
Podsumowanie	321
Rozdział 9. Porozumienia w sprawie kontroli zbrojeń po II wojnie światowej	324
Redefinicja pojęcia zbrojeń strategicznych po 1945 r. i główne osie podziału w dialogu rozbrojeniowym Wschód–Zachód	324
Porozumienia w sprawie kontroli zbrojeń	327
Porozumienia wielostronne	327
Porozumienia dwustronne USA–ZSRR/Rosja w dziedzinie kontroli zbrojeń jądrowych	333
Kontrola zbrojeń konwencjonalnych	348
Układ o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie (CFE Treaty)	348
Porozumienie florenckie – subregionalny układ o kontroli zbrojeń	361
Kontrola handlu uzbrojeniem konwencjonalnym	363
Podsumowanie	369
Rozdział 10. Środki budowy zaufania i bezpieczeństwa	372
Znaczenie weryfikacji wykonywania zobowiązań przyjętych w ramach porozumień w sprawie kontroli zbrojeń	372
Etapy rozwoju środków budowy bezpieczeństwa i zaufania	373
Charakter CSBM i ich klasyfikacja	383
Ewolucja charakteru CSBM	383
Klasyfikacja CSBM	384
Podsumowanie	386
Wnioski do części III	388

CZEŚĆ IV. Bezpieczeństwo militarne Polski	393
Rozdział 11. Uwarunkowania międzynarodowe bezpieczeństwa militarnego Polski	395
Bezpieczeństwo narodowe i czynniki je warunkujące	395
Definicja zagrożenia bezpieczeństwa narodowego	395
Czynniki warunkujące bezpieczeństwo militarne Polski	396
Potencjał Polski	397
Pole bezpieczeństwa Rzeczypospolitej	398
Ewolucja sytuacji międzynarodowej wokół Rzeczypospolitej w latach 1989–2011	405
Ewolucja koncepcji bezpieczeństwa państwa (1990–2011)	408
Doktryna obronna Rzeczypospolitej Polskiej z roku 1990	409
Założenia polskiej polityki bezpieczeństwa i Strategia obronna RP z 2 listopada 1992 r.	409
Strategia bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej z 4 stycznia 2000 r.	411
Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z 8 września 2003 r.	413
Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z 13 listopada 2007 r.	414
Ocena strategii z roku 2007	416
Podsumowanie	420
Rozdział 12. Rola sił zbrojnych w polityce bezpieczeństwa Polski	422
Strategia obronności Rzeczypospolitej Polskiej z 2009 r.	422
Wojsko Polskie – kierunki i konsekwencje ewolucji	426
Redukcja	426
Uzawodowienie	426
Armia ekspedycyjna – narzędzie budowy solidarności międzysojuszniczej	429
Jednostki wielonarodowe z udziałem Wojska Polskiego	430
Podsumowanie	434
Wnioski do części IV	436
Aneks	
Przegląd porozumień w sprawie kontroli zbrojeń zawartych po II wojnie światowej	438
Układy przestrzenno-terytorialne o zakazie broni jądrowej	438
Układy ograniczające skalę badań nad bronią jądrową lub zakazujące ich prowadzenia	441
Traktaty o ograniczeniu rozprzestrzeniania broni jądrowej i technologii jej przenoszenia	442
Dwustronne układy USA–ZSRR i Rosja–USA w dziedzinie kontroli zbrojeń jądrowych	444
Konwencje o zakazie produkcji, posiadania i stosowania niektórych rodzajów broni	445
Układy dotyczące kontroli zbrojeń konwencjonalnych	451
Porozumienia dotyczące środków budowy bezpieczeństwa i zaufania (CSBM)	451

Bibliografia	453
Indeks nazwisk	476
Spis tabel	484
Spis map	486
Spis rysunków	487
Spis ramek	488